

حيات

میانہ دانشا مہانہ... رہنما رہا ہر وہ مہات فاعلم!...

ادارہ مرکزی :

آنقرہ دہ ، استانبول جادہ سندہ آنقرہ
معارف امینلکی پانڈہ کی دائرہ

استانبول بوروسی :

استانبول دہ ، باب عالی جادہ سندہ ۱۱۹ نومرولو
دائرہ مخصوصہ
تلفون : ۳۶۰۷

نمبری ہر ہرہ ۱۰ فرورہ

سنہ لکی پوسٹہ ایلہ ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۴ دولار)

ابونہ واعلان ایشلری ایچین استانبول پووستہ
مراجعت ایڈیلر .
یازی ایشلرلک مرجعی آنقرہ مرزیدر .

۱ نجی جلد

آنقرہ ، ۲۴ مارت ، ۱۹۲۷

صافی : ۱۷

مؤسسہ لک تاریخی و دولت آدمی

جمعیت عمومی مؤسسہ لری باشندہ بولونان دولت آدمی لرنده آراناجق بر طاقم و صفار وار .
نجه بونلرک اک مهمی ماضی یه حائد تجربہ لردن استفادہ ایتمکی بیلیمکدر . هر فردا استقباله دوغرو بورورکن بر طاقم امکانلر قارشیسندہ بولونور .
مؤسسہ لری اداره ایله مکلف اولانلر ایچونده بورونہ جک مختلف یوللر اولایلیر . بونلردن برنی اختیار ایله رکن ماضیدہ یاپیلان تجربہ لر بزه رهبرلک ایده رسه حرکت مزده کی قوت ، اصابت ایله دیکمز حقندہ کی قناعت ، صاغلام اولور .

هیچ فردی حیات مزده ناصیل حرکت ایتد . یکمزہ دقت ایتدیکزمی ؟ خارجی تاثیر لردن قوت آلان تمایلاتمز تطمین اولونمق ایستہر .
بونک ایچون بر طاقم اشیا آرازه ، اونلر پشندہ قوشارز . تمایلاتمز تطمین ایده جک اشیا ی انتخاب ایله رکن اک مهم استناد کا همز حافظه مزدر .
بیلیرزه که اسکیدن شو ویا بو ماده بزى تطمین ایتشد . خصوصی حرکتمز ایچون حافظه نک قیمتی نه ایسه بر مؤسسہ یی اداره ایله یه نلر ایچونده او مؤسسہ نک تاریخی ده اودر . هر هانکی بر تدبیر آلا جق اولان دولت آدمی قارشیسندہ بر طاقم امکانلر کورور . بونلردن

حسن ایلدیکمز بو احتیاجی دونکی معارف آدمی ده دویمشدی . بر صناعی ، تجارت ، عملی زراعت ... مکتب لری آچیلدی . بر آرائیق بوتون بش سنه لک اعدادیلر بویه مسلک توجیه قیلنمق ایستہ نیلدی . بوتون بوتدیرلردن سوکرا ینه وضعیتن بمنون دکلز . چونکه بویولده اوله ویریلن قرارلرک بر قسمی هیچ تطبیق ایله مدی .
آچیلان مکتب لری بر قسمی ده آرزو ایکیلن ثمره یی ویرمه دی .

بو حال قارشیسندہ شیمدی یه قادر تعقیب ایکیلن اصولی بیراقق لازم کلدیکنه شبه ایله بیلیرمی ؟ فقط یکی بر یول اختیار ایدرکن نه یه استناد ایده جکمز ؟ شبه یوق که بو خصوصده اکامین استناد کا به بو مؤسسہ لری تاریخنن آلا جقمز درس لردر : شیمدی یه قادر تعقیب اولونان و ثمره ویرمه یی اصولک نه ایچون موفقیت تأمین ایتدیکنی آراشدیرارق ماضیدہ کی شرائطی دکیشدیره بیلدیکمز زمان یکی و دوغرو بر یول بولمش اولورز .

ایشته بونک ایچوندر که هر مملکتده مؤسسہ لری تاریخنه و هر دورده ویردیکی ثمره نک تثبیتنه اهمیت ویربورلر . هر مملکتده مؤسسہ لری ماضیسنه حائد وثائقی در حال بولایلیرسیکمز . بو اثرلردن هانکی دورلرده و نه شرائط آلتندہ بونلرک انکشاف ایتدیکنی اکلا یایلیرسیکمز .

مع التأسف بزده مؤسسہ لری تاریخی ، اونلرک ناصیل انکشاف ایتدیکنی ، نه ثمره ویردیکنی کوسته ریر وثائقی بولق اکثریا قابل

برنی ترجیح ایده رکن کندیسی ایچوک اک مهم سائق شوا و مالیدر : بوا مثالی مؤسسہ نک باشندہ بولونانلر نه کی شرائط آلتندہ موفق اولدیلر ! نه کی یولدن تدبیرلری عقامتہ اوغرادى ونه ایچون ؟ بونلر اوزرندہ دوشونمشم اولان بر عمل آدمک حرکتی تصادفه باغیلدر . بلکه موفق اولور ، بلکه صرف ایله دیککی قوت تماماً بوشه کیده ر . حالبوکه دولت آدمک زمانى و صرف ایتدیککی قوت ؛ جمعیتک ، دولتک مالیدر . اونک هیچ بر صورتله ضیاعه اوغرامامسی و محقق بر ثمره ویرمه سی لازمدر . فردی حیات مزده بر جوق تردلر کچیره بیلیر ، زمانمزی اسراف ایده بیلیرز . فقط کوننک معین زمانى جمعیت و دولت ایشنه وقف ایتمکی تعهد ایتمش اولانلرک صرف ایله دک لری قوت و زمان ثمره ویرمه رسه بر نوع «سواستعمال» اولور . اونک ایچون مؤسسہ لری باشندہ بولونانلر تصادفه کندیلرینی ترک ایده مزلر . اونلر حرکتلرینی حسابہ ، تجربه یه استناد ایتدیرمه که مجبوردرلر . ماضیدہ کی تجربه لری ایسه مؤسسہ لری تاریخنده بولورز .

مثلا مکتب سیسته ممزده کنیشلک احتیاجی حسن ایدیورز . ایلک تحصیل ایله عمومی تربیه یی آلمش اولانلر ده ا یوکسک عمومی تحصیل کورمه یه جکسه کیره جکلری صنعته حاضر لا یاجق مؤسسہ لره احتیاجر واردر . بیلورز که آنجق بو سایه ده مملکتک تجارت ، صنعت ، زراعت حیاتی کوره نکه اسیر اولمقدن قور تولور ، آنجق بو سایه ده بر طاقم وطنداشلر ده ا قوتلی مستحصل اولایلیرلر . بوکون شدتله

— یکی تجارت معاهده‌لری —

یکی تورکیه اقتصادی حیاتی بوایلر طرفنده ایکی مهم وقعه قد ایشمدر . بونلردن بری تورکیه‌نک تجارت مبادله‌سی سیاستنده شایان قید تطبیق اساسلری متضمن اولان آلمانیا و روسیه تجارت معاهده‌لری ؛ ایکنجیسی ایسه مملکت اقتصادیاتنک تنظیم و عصری احتیاجلره تطبیقی تأمین معطوف اولان « اقتصاد مجلس عالیسی » تشکیلدر .

بو حادیه‌لردن هر ایکجیسی ده تورکیه جمهوریتنک اقتصادیات ساحه‌سده تعقیباتدیک سیستملرنک بارز نقطه لیدر . اقتصاد مجلس عالیسی حقیقده کی نشراتی دیگر بر مقاله‌یه ترک ایله بوراده یالکیز معاهده‌لری تدقیق اتمک ایسترم .

صوایدفعه آلمانلر و روسلرله عقد اولنان تجارت معاهده‌لری لوزان معاهده‌سیله باشلایان کومروک رژیمزک یکی ترقی خطوه‌سی تشکیل ایدر .

لوزانده سیاسی وارلغیزی تمامیه قورتاروبده اقتصادی جبهه‌مزی رصینه چالیشدیغمز زمان مملکتی اووقته قدر یکنجی قیدلرله باغلامش اولان قایتولا-سیونلری کوکندن یقیق غایه‌سی تعقیب اولنش ایدی . تورک مرخصلری اوراده قارشولرینه چیقان اوروبا دیپلوماتلرنک قدیم بازارکان ذهنیه قارشو یک-یوک مجادله‌یه کیریشمک لزومی حس ایشلردی . شایان قیددرکه تورک مرخصلرنک بوجه‌ده ابرازیتدکاری غیرت و کوستردکاری متانت هر حالده حرب جبهه‌لرنده کی فداکارلقدن آشاغی قالمشدر . سیاسی وارلغیزی قورتارمق ایچین ابراز اولنان بو مساعی نتیجه‌سده لوزان معاهده‌سک اقتصادی بندلری میدانه چیقمشدرکه معاهده‌نک بوقسمی اورانک محیط و ذهنیتلرینه نظراً عصمت پاشا حضرتلرنک حسابنه قید اوله‌جق بارلاق مظفرتلردن برینی ده تشکیل ایدر .

لوزانده برکزه ینه کومروک تعرفه سیستمزده تماماً سربست قالمش و بزه کوستریله‌جک مساعده نسبتده و او مساعده‌لرله آهنگدار اولق اوزره‌بزه قارشولرمزه مساعده ورخصنده بولتی برنسینی التزام ایشمدر . عصرلردن بری دوام ایدوب اوروباده تورکیه‌نک عادتاً طبیعی شکلی فرض اولنان قایدولاسیو-نلرک یقیلوب یکی بر استقلال نظامنه کچیش ایچون لازم اولان تدریج شرفلی بر صورتده تأمین اولنشدر . از آن جله « قابوتاژ » حقیق تمامیه تورکله عائد اولسی کی اوروبا تلقیلرنک یک زورقله قبول ایده‌جکی بر اساس تورکله عزیمی سایه‌سده قبول ایشدرلش ، کومروک تعرفه‌لرنده‌ده ای بر استقلال تأمین اولونمشدر . لوزان معاهده‌سک تجارت فصللری اقتصادی استقلال لمزی تمهید ایش اولماسی اعتباریه معظم بر اثردر . شو قدارکه بو معاهده‌لرک تجارت قسمنده کی روح

دیپلوماتیک روحدر . و اووقتلر اوله اولسی ضروری ایدی . تجارت فصللری دیپلوماسی فصللرینه تبعاً حل اولنوردی .

حالبوکه حربدن صوکر اکی اقتصادی نظام ملنلر آراسنده کی مبادله‌یه یکی یکی استقامتلر و برمشدر . حربدن اول مبادلات یا حمایه و یا خورد سربست ادخالات حدودی آراسنده دیشلردی . انکلتزه سربست ادخالاته تیپ اوله‌رق کوسترلرکی کی آمریقا جاهیر متحده‌سی‌ده صبیق حمایه سیستمه علم اولنش ایدی . دیگر دولر بوا یکی حدود آراسنده دوزلر و حمایه یا خود نیم حمایه معطوف اولان مبادله سیاستلری کومروک تعرفه سلاحیه مدافعه‌یه چالیشلردی . سیاسی رابطه‌لر تجاری روابطه متناسباً توسع ایتدیک صره‌لرده حمایه متایزیه‌سک تعدیل و تنظیمی ایچون تجارت معاهده‌لری اصولی و بواصلک نتیجه‌سی اولان (الزیده نائل امتیاز اولمدر) قاعده‌سی جیقارلدی . فقط بتون بوتجاری آکلاشمه‌لر دیپلوماسینک بر فرعی کی اولوب داهار یاده نفوذ سیاسی اونونک تفرعاتندن عدایدیلر و مذاکرات داهار یاده دیپلوماتلر طرفندن تدویر اولنوردی .

حالبوکه حربدن صوکر اکی استحصال و نقد نظا-ملرنده کوریلن عایم تحوالت تجارت معاهده‌لری دیپلوماسی‌یه تابع طوعق دکل دیپلوماسی‌یه سیاسی تجارت سیستملرینه ، تجارت آکلاشمه‌لرینه متفاد ایشمدر . انفلاسیون دردینه مبتلا اولان دولتلر پاره‌لرنک ممکن مرتبه قیمت و قایه ؛ مملکتلرنده آتون پارتا دول ایدن حکومتلر ایسه آلتونی خارجه قاجیرماق ایچون ادخالات بالانسلری تقیه‌ده دوعری کیشلردر . بو حالک نتیجه‌سی اوله‌رق تجارت معاهده‌لری عادتاً خارجه بر بازارلره منجر اولور . بو بازارلرک عمل طاشی‌ده شودر : سن بندن نه قدار مال آله‌جسک که بنده مقابلنده سکا بو قدار مساعده‌ده بولنه‌یم .

بوشکلک بعض مثالی واردر . مثلاً ماجارلرجه-قوسلواقلرله یونانلیرلر آراسنده ۱۹۲۶ ده عقد اولنان تجارت مازوله نامه‌لرنده بوا یکی دولت یونانستانه ادخال ایده‌جکاری معین مقدار مصنوعات و ماکنه‌لر مقابلنده یونانستانده معین مقدار توتون مایعه‌سی در عهده ایشلردی .

بعض دولتلر بوشرطی ینه کومروک تعرفه‌لری موازنه‌سیله قایلی بر صورتده تأمین ایدرلر . روسیه بونی آجیق اوله‌رق ذکر ایدیور .

کذلک انکلیزلرله دومینونلر آراسنده منعقد تجارت ائتلافلرنده‌ده بوا ساسلی معین قاعده‌لرله توفیق اولونمشدر .

بو طرز تلقی جهان اقتصادیات عالنده یکی بر چیغیردر . اقتصادیات توین غایه‌سی تعقیب ایدن دولتلر بو نقطه‌یه صوکر درجه دقت ایتکده‌درلر . آرتق صرف مناسبات سیاسی‌نک خاطری ایچون اقتصادی فداکارلق اتمک زماننک کچیش اولدینی آکلاشمشدر . بناء علیه بر مملکتدن برشی ادخال اتمه‌ین بردولته تعرفه‌ده ال‌زیده نائل مساعده دولت امتیازی بخش اولونماقده‌در . چونکه بو عصرک تلقیسی تجارت اقتصادیات سیاسته حاکمدر دستوریدر ،

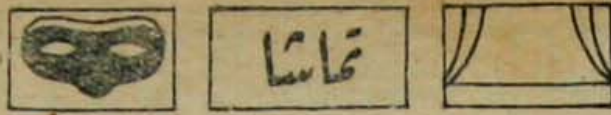
بین الملل تجارتنک بودرجه متسع اولدینی بر زمانده بو طرز سیاستنک تطبیق کوچ فرض اولنورسه‌ده اوروباده آرتیق اقتصادیات « فردیت » دن جیقوب عادتاً « قولکتی و بزم » و « صولیداریزمه » دوعری توجه ایتدیک جهنله هر مملکتده موجود بولنان تجاری اقتصادی غروپلر بو موازنه اقتصادی‌یه اداره ایچین کافی درجه تجهیزاته مالک بولونورلر و تجارت معاهده‌لری ائتلافنامه‌لری اداره ایدیورلر .

صوکرک تجارت معاهده‌لرنک خرده تفصیلاتنه واقف دکل ایسه‌کده عمومی خطوطنک تدقیقندن معاهده‌یه قدار دوام ایدن اوزون مذاکراتدن آکلاشدیغنه کوره تورک جمهوریتی زمامداراننکده بو اساسلردن ملهم اولدیلری محققدر و بو صوکر معاهده‌لر بزه دیپلوماتیک تجارت معاهده‌لرنده جیقوب تجارتجه دوشونلش ائتلافلر دوره‌سده کیردیکمزی اثبات ایتدیک ایچین تورکیه جمهوریتی اجتماعی حیانتنک تاریخی یازانلر ایچین قیمتدار وثیقه‌لردندر .

حربدن ایدن ای‌یه یارالی چیقان آلمانیا یک مدھش مالی بحرانه معروض قالدی . حربک نتایجندن اوله‌رق ظهور ایدن تیغوس ، غریب کی جسمانی خسته‌لرله انضماماً اورته‌نی قیرانه طوتان و انفلاسیون دنیلن مقابلسز پاره چیقارتق خاستانی دیگر علتلر کی روسیه‌یه صارصمش وسطی اوروبایی بر حمله‌ده اُزوب . بیتبردکن صوکر اک شایان قید حادثه‌سی آلمانیا‌ده کوسترمش ایدی . آلمانیا‌ده انفلاسیون تاریخی بلکه حرب عمومی تاریخی قدار مهم حقیقه‌لری حاویدر . فقط آلمان یعنی اجتماعی و اقتصادی بنیه‌سک صاغلامنی خارق العاده عد اوله‌جق درجه‌ده منتظم ایشله‌ین تشکیلاتی سایه‌سده بو خاستانی مملکتیه‌یوک صدمه‌اوردر و مقسزین کچیردی . آلمانلر شایان حیرت ، انتظام سی ایله بودرد ایله چاریشمش و نهایت غلبه چالشلردر . حتی اک صوکر زمانلر « راسیونالیزم » اسمنی و بردکاری « تنسیق مساعی » اصولیه صنایع حیاتلری حربدن اولکی زماندن داهای زیاده اصلاحه موفق اولمقددرلر . تجارت ایشلردن یک‌ای آکلایان آلمانلر مملکتلری انفلاسیون علتیه معلول اولدینی زمان تجارت معاهده‌سده یاناشامازلردی . چونکه او تقدیرده اک زیاده نائل مساعده قیه‌سی آلمانیا ایچین نه قدار مساعده شرائطی داعی اوله ینه خرابی‌یه متضمن ایدی . بازارلری اصلاح ایتدکاری آنده جدی تجارت معاهده‌سده کیریشمشلردر . والده ایدیلن نتایج بزم تجارتنک منافعی‌ده وقایه ایده‌یله‌جک ماهیتده‌در . تورکیه ایله آلمانیا آراسنده کی معادلات ایجه

کیغیدر . حربدن اول ۳۲۹ سنه‌سده آلمانیا‌یه بزدن ۱,۲۲۷,۰۰۰ آلتون لیرالق مال کیشمدر . بوکا مقابل عینی سنه‌ده آلمانیا‌دن ۴,۶۸۸,۷۰۰ آلتون لیرالق ادخالنده بولنشز .

حربدن صوکر ۹۲۴ سنه‌سده ایسه آلمانیا‌یه ۲۰,۵۵۰,۰۰۰ لیرالق اشیاء صاعمش و ۱۹,۱۱۴,۰۰۰ لیرالق مال آیشمدر . شورقلردن آکلاشیله‌جغه کوره حربدن اول آلمانیا ایله اولان پیلانچومز بزم آچیغزه ایدی . حربدن صوکر برآز له‌مزددر .

زده تماشا صنعتی

بنا انشائی بیلان بر معمار ، طاشلری عجمیجه بربری اوستنه بیفارق اویایمقی ایسته بر یسنک صرف ایستیک املکره نصل آجیر و مرحمت طویار سه اوروبالی بر تیار و جی ده بزم یکر می سنه دنبری بوساحه ده یایدیغز غیر تلو و بوضو صده ص ف ایستیکز املکره آجیمقدن کندینی آلاماز .

زوالی بزلی ! اورته او بونی و قره کوزده نه قادر ماهر دک . تیار ویه کچنجه نه دن بویه عاجز قالدق ؟

روسیه دن ۳,۵۰۰,۰۰۰ آلتون لیرالقی مال ادخال وینه عینی سنه ده بو مملکته ۸۵۰ بیگ لیرالقی قادر مال اخراج ایشمر . متار که دن صوکر روسیه ایله تجارت معاملاتی لهزه در . ۳۴۱ سنه سنه کی ادخال آتیز ۴ میلیون لیرایی کچمکده ایدی .

روسیه محصول آتیز دن پک جوغی ایچین پک کوزل بر مخرجدر . بالخاصه پلاموط ، پلاموط خلاصه سی ، قورو و یاش یشلر ، پاموق روسیه ده بوبوک رواج تأمین ایتمکده درلر .

بویکی معاهده نک تورکیا تجارتنده یکی انکشافلر تأمین ایده جکی شبه سزدر .

شو وسیله ایله یوقار وده بر آتیز بحث ایستیکمز برایکی ساسه ینه عودت ایدیوروز . دنیا اقتصادیانک صوک آلدینی شکل و ماهیت « فردی » تشبثاته غیر مساعددر . تجارتده اقتصادیانده « فردیت » کله سی آرتق معناسز بر افظ کی تلقی اولنغه باشلامشدر . حتی فرانسلر بیله بو کله یه و کله نک پروگرامنه تعصبله طرفدار اولدقلرینی اعلان ایستدکلری حالده مملکتلرنده کی نظام اقتصادی کیتدکجه فردیته آرقه جویرمکده در . آلمانیده قارتلر ، فرانسه ده سندیکه و قوتوارلر ، آمریقا ده تروستلر و هر یرده کیتدکجه توسع ایدن قوبرایتفلر... فردیتی اکل و بلع ایتمکده در . سرمایه نک صوک سنه لرده کی بحرانیلری ، استحصال عالنده کی تحوللر اوزرینه اقتصادیان بوندن اوتوز سنه اواسکی شکند چیقارمشدر . تمرکزلر ، ایی تشکل ایش غروبلر در که کیتدکجه قورقونج بر شکل آلان بازار رقابتی سی و سرمایه رقابتی بر درجه یه قدر تنظیم ایدیورلر . غایت فی مضبوط اصوللر دائره سنده چالیشان بوعضولر قارشوسنه بزابتدائی تشکیلاتله چیقار سه ق طبیعیدر که غایب ایدرز و بوبوک فدا کارلقلرله الده ایدیلن اقتصادی سرستی بی نه تهلکجه دوشیر برز . بواعتبارله تورک جمهوریتنک اقتصادی پروگرامندن بریسی ده ملی اقتصادیات قارشومزه چیقان طرفلره متناظر بر صورتده تنظیم و تنسیق ایتمک اولمالیدر .

بو بحثی بتیر مزدن اول صوک کونلرده امضالانان معاهده نامه لک بر آن اول تصدیق ایدیلوب مرعیته کیرمی تمینسی ده آیرجه اظهار ایتمکی وظیفه عدایلر .

غالب مختیار

آلمانیا بزدن کلی مقدارده توتون ، قوری یش ، بالخاصه فندق ، باغرساق ، دری ، قوش یمی بومورطه ، آفیون ، خالی ، پاموق ، پیانی آلیر . هامبورغ شهری تورک آفیونی ، فندق ، باغرساق پیاسه سیدر . وقتیه خیلی مقدارده کیتره ادخال ایدرلردی .

تورکیه آلمانیدن هر نوع ماکنه ، کاغد ، منسوجات ، تحافیه ادخال ایتمکده در .

آلمانلر تجارت خارجی ده اوزون وعده لی قره دیلر سیستمی ینه قبول ایتمک متایللردر . یقینه شرقه کی ایشلرینه بوبوک بر وسعت ویردیله . بالخصوص که بزه ادخال ایده جکاری ماللردن برا کثرتنی ماکنه تشکیل ایستیک بونلرده کومروک رسمندن معاف بولندینی جهته بزه قارشو بر آتیز ممتاز موقعده بولنورلر .

شوقدر که بزم طرفده مذاکراتی اداره ایدن رجال بونقطه بی نظردقته آلهرق معاهده نک امضاسنه قادر کومروک رسمی اعتباریله آلمانیا یه ادخال اولنمیان خالیرمز ایچین مهم تزیلات تأمین ایشلدر . اسکیدن یوز کیلوسنده ۲۴۰۰ مارق کومروک رسمته تابع اولان خالیرمز معاهده موجبجه شمدی ۸۰۰ مارق ویره جکلردر که ایی امتیازلردن معدوددر . قورو اوزوم و سائر قوری یشلر ایچین ده ایی تزیلاته موفقی اولنمشدر .

— بو معاهده سایه سنده آلمانیا ایله تورکیه آراسنده کی مبادلات منتظم و آهنکدار بر شکل کیرمشدر . شو قادر که تورک تاجرلری ده بونده اهظمی فائده تأمین ایده بیلرلی ایچین آوروپا بالخاصه آلمانیا ده کی تجاری و اقتصادی تشکیلاته متناظر تشکیلات وجوده کتیرملری ضروریدر .

روس تورک تجارت معاهده سی ده صوک کونلرده امضالانمشدر . شرق و اقتصادیات عالنه پک کنیش تجاری فعالیت ساحه سی آچه جق اولان بو معاهده دینه بیلیر که اک اوزون سوره فی اک کوچ مذاکراته زمین اولانیدر . مذاکرات ایچه مشکلاتی داعی اولمش و بر آره لق انقطاع تهلکجه لرینه ده کیرمشدی ، نهایت آکلایشق ممکن اولمشدر .

مشکلاتی تأسیس ایدن اک بوبوک سبیلردن بری ده ساویه ت روسیه سنک اقتصادیات برنسیلری اوپرنسیلره کوره یایدقلری تشکیلاتدر . اول امرده بونون تجاری معاملاتی حکومت مقانیزمه سیله اداره ایتمک اصولی قبول ایدن روسیه بو احوال مشکلا نندن طولانی بر آتیز تعدیلات یامیش و فقط بللی باشلی اخراجات و ادخالات معاملاتی ینه رسمی تشکلر واسطه سیله اداره ایتمکده بولونمشدر . بو اعتبارله اخراجات مواد یغزدن بر جوغی بالخاصه روسیه ده کلی رواجی اولان یاش و قوری یشلر سرست تجارتیه داخل اولمادینی کی سرست تجارت معاملاتی ده تأدیه خصوصنده کلی تقییدانه تابع بولونمده ایدی . یکی تجارت معاهده سنک بو تقییداتی ایچه رفع ایش اولدینی کوربیورز که مهم بر موفقیتر . روسیه ایله ده آرا مزده کی تجارت معاملاتی پیلانجوسی بزم علیهمزده ایدی . ۱۳۲۹ ده

بونک سبی پک بسط : اولکنده صنعتک تظاهری ایچون فردک دها وغیرتی کافی ایدی . تیار وده ایسه اجتماعی تظاهراته لزوم واردی .

قولتوغنده طاشیدینی برده بی راست کلن برکوشه یه قورارق شمع سنی یاقوب دفی آله آنجه بونون صنعتی اظهاره امکان بولان حتی رفاه ایله یاشایان اُسکی صنعتکار ایله ، بنایه ، مؤلفه ، ده قوره ، رئیسوره و تیار ودن ذوق آلا جق تماشا جیلره باغلی اولان شیمدیک صنعتکارک تصادف ایستیک مشکلات آراسنده بوبوک فرق واردر .

تماشا صنعتی بونون بر جمعیتک سویه عرفانیله علاقه داردر . اک بوبوک بر استعداد ایله طوغمش اولان بر صنعتکار ، انکشاف ایوب کندینی کوستره بیلک ایچون بر صحنه ، بر اثر اوکا التفات ایده جک بر خلق ایستدر . اونک ایچوندر که بزده تماشا صنعتی انکشاف ایستدیره بیلک ، اول خلقک تماشا ذوقی و احتیاجی یایقله ممکن اولور . بوده طاووق و بومورطه حکایه سنه بکزه ر . هانکیسی اولدر ؟ خلق صنعتکاری ، صنعتکار خلقی یتیشدیره جکدر . بو دائره فاسده دن چیقمق ده ایچه کوجدر .

آشکار اولان برشی وارسه اوده اول خلقی یتیشدیره جک اولان ایلک صنعتکارلری ، هر نه بهاسنه اولورسه اولسون ، وجوده کتیره رک بر تماشا نویسی یارایمق لزومیدر . بونوه بی ده بالطبع ینه خلقک یعنی خلقی تمثیل و اداره ایده دن منور زمره نک یایماسی لازمدر . یکر می سنه اول دارالبدا یع بو منطقه تأسیس ایدیله دی . فقط « آزکیتدی اوزکیتدی » دره تپه دوز کیتدی « تعبیر یله یکر می سنه صوکر کورولدی که دارالبدا یع بر آریا بونی یول کیتمش . بوکا سبب ؟ هیچ شبهه سز مسئله نک اقتصادی جهتیدر .

دارالبدا یع تأسیس ایلدیکی وقت شیمدیک کی وارداتیه بعض صنعتکارلری کچندیره جک بر مؤسسه خیریه شکنده دکلدی . منتسبلر نک حیاتی و حتی استقبالرینی تأمین ایده جک بر بودجه یه مالک بر صنعت اوجاغی اولارق وجوده کتیر یلمش ، خلقه تماشا ذوقی ویرمک اوکا عرفان ساحه سنده یول کوسترمک ایچون یاغنی بیلت یاراسندن آلمان بر چراغ اولقی وظیفه سی ویر یلشدی .

دارالبدا یع بر طرفدن ، کندی درس خانه لرنده طویلانان صنعت هوسیلرینه تماشا تدریسی یاپارکن ایچلرنده تمایز ایده نلری ده صحه یه چیقارارق خلقک تماشا تربیه سنی یایقله ایشه باشلامشدی . ادبیات ، انشاد ، میمیک ، اوضاع و اطوار خواجه لری ، صنعتکارلرک صیجاق سالونلری ، کتبخانه لری ، پرووا صحنه لری و هر شیئن دها مهم اولارق یاشابه جق قادر آیتقلری واردی . اووقته قادر ذلیل کورولن صحنه ، آرتیق بر شرف و اعتبار ساحه سی اولمش ، صنعتکارلق حیات و استقبالی تأمین ایده بیلور برمساک عد اولونغه باشلامشدی . تحصیل کورمش بعضی کنجلر قوشدیله و تورک قادینک صحنه یه چیقمامسی کچی پک بوبوک بر مانع قارشوسندن ینه نه لیزا ، قنار ، آرنیف خانلره تورکجه اوقومق و یازمق اوکره تیلرک